

Oude Kerk, 8 juni 2025

Eerste Pinksterdag

ds. Johan Meijer

gelezen: Joël 3: 1-5; Handelingen 2: 1-11; Johannes 20: 19-23

titel: De Geest zet ons in beweging

overdenking

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

lieve mensen van God,

|

Toen in januari 2021 het derde kabinet Rutte viel, en er een heel naar kamerdebat plaatsvond, kwam er een lied in me op, het begon met luide stem in me te zingen. Een lied van Tom Naastepad. *Voor hen die ons regeren* heet het. In de dagen erna schreef ik een artikel voor het theologisch tijdschrift *In de Waagschaal*, over liederen van Naastepad, want hij, de dichter van onder andere *Eens, als de bazuinen klinken*, was in 1921 geboren. Honderdste geboortjaar dus. Ik begon m'n artikel met de ervaring dat dat bewuste lied, *Voor hen die ons regeren* zich aandienende. En de afgelopen week diende het zich weer aan.

Voor hen die ons regeren,

de hoofden van het land,

bidden wij God de Here

om ootmoed en verstand,

dat zij bewaren hecht en recht

*al de getuigenissen
die ons zijn aangezegd.*

*De sterken, die bewaken
de wegen met hun woord:
dat zij ook zullen dragen
de zwakken in de poort,
want hoofd en lichaam zijn in pijn
en niemand wordt behouden
als die verlaten zijn.*

*Wij bidden ook om vrede,
de aftocht van geweld:
Heer, dat wij niet vergeten,
hoe Gij de namen telt,
bewaar het land voor overmoed
en voor het blinde razen,
de stemmen van het bloed.*

*O God, Gij moet regeren
tegen het onverstand,
wij dienen vele heren
tot schade van het land,
Gij zijt genade, uw bevel
doet leven en vergeven,
O God van Israël.*

II

En daar, daar in die laatste woorden zou het mis kunnen gaan, als wij de dichter zouden misverstaan. Want Israël, God van Israël... Hoe kun je dat nou zeggen of nog zingen? En hoe kunnen we nog woorden uit Joël lezen samen, woorden die gaan over een berg Sion en een stad Jeruzalem waarin ontkoming zal wezen. En waar leven is voor ontsnappen. Ja, uit de greep, de klauwen van vijanden. Hoe kunnen we het hebben over een God van Israël en over bloed, rook en vuur in een werkelijkheid die zo ten hemel schreiend is, dat we er ons geen raad mee weten. Hoe kunnen we dat nog? Dat kunnen we als we heel goed naar Naastepad zouden luisteren, en dan gaat het niet om hem, maar om waar hij voor staat, hoe hij de Schrift uitlegt. En dat is nooit met bloed en bodem, dat is nooit met geografisch land dat wel voor de één, maar niet voor de ander bestemd zou zijn. Dat gaat nooit om machtigen die overmoedig regeren, die de zwakken in de poort over het hoofd zien. Dat gaat in tegen ál wat geweld is, dat gaat in tegen al wat blind razen is, dat gaat in tegen alles wat stem van het bloed is, met andere woorden: veroveren van grondgebied en uitmoorden van kwetsbare inwoners van zulk land, dat gaat in tegen al wat genocide is, aan welke kant van een grens dan ook. Voor Tom Naastepad is de God van Israël de God die de Tien Woorden gaf, en de Thora aan mensen gaf, juist om het recht van de zwakke te zien en af te zien van machtig heersen. Die wees en weduw en ontheemde doet wonen op zijn erf. Die niet zal rusten voordat ook maar één vluchteling veilig is, die niet slapen zal als er ook nog maar één kind honger lijdt. Die zijn geest, als een geweldige, gedreven wind uitgestort heeft over heel de schepping, over alle schepselen. En niet over vierkante meters die van mij zijn en dús niet van jou.

III

Over vierkant gesproken. Hannelieke van de Beek heeft iets met vierkanten. Twee weken geleden zagen we de tien vierkantjes met de zaden er in, waaruit de zaden kwamen die in de ruimte verspreid zijn. Vandaag kijken we naar twee andere vierkanten. Eerst deze:

Mijn eerste indruk is die van somberheid. Dat komt misschien door de kleuren. Het lijkt wel woeste aarde, het lijkt wel oorlogsgebied. Misschien wordt dat versterkt door de

voorwerpen op het werk. Hannelieke heeft doppen verwerkt. Op straat gevonden doppen van drankjes en die zijn plat. Ze zegt: ze symboliseren dorst. Dorst naar drinken, dorst naar water. Een niet zo florissante situatie is dat. Dat je een beetje aan de grond bent, dat de wanhoop nabij is en je zicht ook niet veel groter is dan die vierkante centimeters. Maar daar zijn dan ook zaden. Daar heb je ze weer, de pluizen. De zaadjes die staan voor zaaien en uitzaaien, hoop dat de woorden landen en vrucht dragen. Wat dit somber ogende werk tóch een beetje hoop meegeeft. Dat er tóch... dat er tóch nog... dat die vierkante centimeters misschien nog weer groter mogen zijn. En dan niet: grondgebied of wel bezit dan ook, maar geestelijke ruimte, ademruimte, ruimte voor andere kleuren en ervaringen. Ruimte misschien ook voor andere gedachten en ideeën. Ruimte voor méér ruimdenkendheid, meer tolerantie wellicht, meer ruimte voor het andere, voor een ander, voor Dé Ander?

IV

Voor misschien ook weer wat lichtere kleuren en voor nieuwe oude woorden die inspireren? Adem, Geest, leven, bezielend, onzichtbaar, ongrijpbaar. Bij beide werken zegt Hannelieke: Met Pinksteren vind ik de woorden DOORWAAIT EN DOORADEMT AL WAT LEEFT, heel erg passen bij een mens die heeft zitten ploeteren om de juiste woorden te vinden. Maar die dan toch weer begeesterd wordt door INSPIRATIE van Hogerhand. De stoffen zijn hergebruikt, beschilderd en langdurig handmatig steekje voor steekje ontstaan, net als verhalen die woord voor woord ontstaan. DE WERVELINGEN van de kracht van de wind zijn zichtbaar geborduurd.

Zo wordt een situatie die misschien wel uitzichtloos leek tóch omgevormd tot het begin van een nieuwe werkelijkheid. Treffend en sterk vind ik het geduld dat de kunstenaar heeft gehad, steekje voor steekje. Pinksteren, met die geweldige gedreven wind, lijkt plotsklaps en zomaar te komen, als een plotseling oplaaiend vuur, maar het komt juist in een situatie van wachten, van wanhoop, van rouw, van niet meer weten en het komt langzaam. Het vraagt veel geduld en het vraagt heel eerlijk stil staan bij al die ingewikkelde nare gevoelens en situaties. Maar ín de hopeloosheid wil de Geest van God een zaadje zaaien van een nieuwe begin, die de kleuren iets lichter maakt.

V

Dat is wat de Bijbelteksten en de liedteksten en de kunstwerken van vandaag willen uitdrukken. Dat er hoop mag zijn, hoop die naar ons toe wil komen, maar die nooit zonder ons kan. Die door ons heen gaat. Die door mensen heen mag gaan, die door alle mensen heen mag gaan. En dat vraagt om respect voor een medemens, niet tolerantie, maar respect en waardering. Dat iemand van een andere etniciteit, iemand die op andere grond geboren is, net zo goed drager van de Geest is, als jij dat mag zijn.

Niemand meer, niemand minder. Als Jezus zegt: vrede voor u, vrede voor jou, is het vrede voor jullie allemaal. Laat die in jullie allemaal werkzaam worden. En als de Geest wordt gegeven aan al die veelkleurige mensen, dan mag die Geest ook in allen werkzaam worden, ongeacht hun afkomst. Waar Gods Geest ruimte krijgt wordt helende taal gesproken, en geen oorlogstaal. Waar Gods liefde ruimte krijgt, is ademruimte voor allen.

VI

De Geest zet ons in beweging, zegt Hannelieke. Ze drukt het uit in dit wervelend werk, dat breed is en wijd. Als een weids gebaar. Dit werk vraagt om aandacht en aandacht heeft het gekregen, zeer veel aandacht. Stikwerk, handborduren, steekje voor steekje, uren en uren. Het dynamische het beweeglijke van de Geest, vraag juist veel aandacht en geduld. Vraagt om goede ademhaling, vraagt om goed in te ademen, zodat jij je de Geest eigen kunt maken. Want we kunnen wel bidden om ootmoed en verstand voor hen die ons regeren, en om vrede en de aftocht van geweld, maar dat bidden we ten diepste niet voor anderen. We bidden het voor onszelf: dat wij aandachtiger en liefdevoller en vreedzamer de Heilige Geest van de levende God nabij laten komen. Dat die ons niet voorbij gaat, maar dat die IN ons komt, als een adem.

Amen